

בשבת ק"ז שנה ג' פר' ויצא כסלו תשפ"ג

בש"ד, יו"ט ע"י חברת לומדי תורה דחסידי מודליץ בהכוונת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עלי דשא

מרבוח"ק זיע"א

אופני מלחמת היצר

ויקה מאבני המקום וישם מראשותיו (כה, יא).

וברש"י עה"פ וישם מראשותיו, עשאן כמין מרוב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות, התחילו האבנים מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו, ע"כ, ובדברי ישראל פי' היכוהו שכל אבן אמרה עלי יניח צדיק את ראשו, ד'אבן' מורה על התורה, כדכתיב (שמיני כד, יב) לוחות האבן, ואבני המקום היינו התורה שנקראת אבן שהיא אבני המקום. אמנם מצד אחר גם היצה"ר נקרא 'אבן' כדכתיב (יחזקאל לו, כו) והסירותי את לב האבן, וכדאיתא (סוכה נב) אם אבן הוא נימוח, וזה היה היכוהו - שהתורה (שהיא אבן) אומרת עלי יניח צדיק את ראשו דהיינו שילמוד לשמה, והיצה"ר (שגם הוא אבן) אומר שילמוד שלא לשמה. ולבסוף עשאן הקב"ה אבן אחת, היינו כדאיתא (פסחים נ:;) לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, עכתה"ק.

ועוד אפ"ל, ד'אבן' הוא היצה"ר (כדלעיל), ו'מקום' היינו הקב"ה שהוא מקומו של עולם, ויעקב אע"ל לקח מאבני המקום, שלקח מהיצה"ר עצמו לעבודת הש"ת, וכמ"ש (תהילים קיט, צח) מאויבי תחכמני. ועוד אפ"ל, ד'אבן' הוא היצה"ר (כדלעיל), ו'מקום' מורה על יעקב עצמו, ד'במקום' בגמטריא 'יעקוב' היינו היצה"ר ער באטרעפט זיך אליין, הוא מצא (המציא) את עצמו. ויעקב מול היצה"ר - דבמקום שאין אנשים השתדל להיות איש. ויקח מ'אבני' מהיצה"ר שהמציא את עצמו מול יעקב, היינו היצה"ר יעקב לחם איתו לבד, והיינו כשה' לבדו בדרך לחרן ללא אנשים סביבו, היה צריך להעמיד את עצמו לבד במערכה נגד היצה"ר.

(נחלת דן) שמחה תמידית בישועה

והיה ה' לי לאלוקים (כה, כא). הנה ידוע דשם הויה מורה על הנהגה של רחמים וחסד, ושם אלוקים מורה על מדת הדין, וצריך ביאור מהו שביקש יעקב אבני ע"ה ש' מדת הרחמים יהיה לו לאלוקים למדת הדין. ועוד אמר על זה לשון שוה"מ, וכידוע 'אין והיה אלא לשון שמחה, ולשמחה מה היא עושה בהתהפך מדת הרחמים למדת הדין. ויתבאר בהקדם מה שפירש"י עה"פ (כו, מ) 'והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך' - לשון צער, כמו אריר בשחי' (תהלים נה, ג), כלומר כשיעברו ישראל על התורה ויהיה לך פתחון פה להצטער על הברכות שנטל ופרקת עולו. וגם כאן למה נכתב והיה שהוא לשון שמחה. אלא להורות דאפילו במצב של שעבוד תחת עשו, בכל זאת צריכים להיות בשמחה. וזהו והיה לשון שמחה, גם כאשר תריד,

זהו כח ישראל, שאפילו במצב של שעבוד וקושי גדול עדיין שמחים בה' ובישועתו הקרובה.

וזהו שמרומז כאן, ויעקב אע"ה ביקש והיה ה' לי לאלוקים, שגם במצב שאכן מדת הרחמים נהפכת למדת הדין, עדיין בכל זאת יהיה בכח יעקב להיות שמח בה' ובישועתו, כהוראת לשון והיה - לשון שמחה.

(אמרי אש) השתדלות

ושמרתיו בכל אשר תלך (כה, טו). מצאנו ראינו אצל יעקב אביו שלא סמך על הבטחת ה' ושמרתיו בכך אשר תלך 'יירא מאד' (לב, ח) כי אמר שמא יגרם החטא, ומטעם זה פירשו בספרים, עשה השתדלות אצל עשו אחיו בשליחת מלאכים ודורונות. וכן בימי עזרא לא נעשה להם נס, כדרך שנעשה להם בימי יהושע, מפני שגרם החטא (ברכות ד) מכאן אתה לומד על דורות הללו, בעונותינו הרבים, שלא לשבת בחיבוק דים ולסמוך על הנס רכישת ארץ ישראל וישובה, כי כלום צדיקים אנו יותר מיעקב אביו ומדורו של עזרא וד"ל.

(אמרי שאול) השפעות מהצדיק

כי מן הבהר ההיא ישקו העדרים (ב, ט). ופירש רש"י משקים הרועים את העדרים וכו'. ויש להרגיש, אם כן אמאי באמת כתיב ישקו העדרים הוי ליה למימר ישקו הרועים. וכן בפרשת מקץ שנאמר (מא, נו) בא מצרימה לשבור אל יוסף, דקדק רש"י ז"ל שצריך לומר מן יוסף עיי"ש. הרגיש גם כן כיון שצריך לומר מן יוסף, אמאי באמת כתיב אל יוסף הוי ליה למימר מן יוסף. אלא רמז יש בו, והוא כי כשבאים להצדיק שישפיע עליהם, אזי באים משפיעים להצדיק והצדיק יונק שפע על דם. זהו שרמז ולא אמר ישקו הרועים אלא ישקו העדרים, היינו שהעדרים משקים ומשפיעים להרועה כאמור. וכן זהו שרמז ואמר באו אל יוסף, עכתה"ק והבן.

(הרה"ק רבי יחזקאל מקאמייר זצוק"ל) חיבור תורה ותפילה

ותלד בלהה בן שני ליעקב וכו' ותקרא שמו נפתלי (ל, ז - ח).

י"ל ידוע יעקב הוא תורה, והשני דדמי ליה הוא תפלה והיינו נפתלי כפירש"י לשון תפלה עיי"ש. זה"פ ותלד בן שני ליעקב ותקרא שמו נפתלי היינו תפלה שהיא שני ליעקב כאמור, ובתורה ותפלה יחד הוא גובר הכל. זהו ותאמר רחל נפתלי עם אחותי גם יכולתי, פי' אחותי היינו התורה כמו"ש אמור לחכמה אחותי את, והפי' נפתלתי היינו תפלה וגם לשון חיבור כפירש"י עיי"ש. ור"ל נפתלתי עם אחותי היינו בחיבור תורה ותפלה יחד שגובר על הכל בזה גם יכולתי וד"ל.

(דברי ישראל) ליקט וערך הרב יצחק קרימלובסקי

בשבילי המערכת

שיר של פגעים

יכול להיות? "אוי, איך מן המנחשים נכונה היום! מדובר באדם החולה בדיק כמוך..." "טוב, כנראה מודה לאלוקי על שאינו סובל ממכאובים קשים יותר! לא. הוא חולה ב-ד-ו-ק-ו-ק כמוך!" החולה נדם בתדהמה. "אתה מבין?" גער בו הפרופסור, "גם אם קצת כואב, ואפילו אם כואב מאוד - יש אנשים שבמקום לזעוק ולהעכיר את האווירה במסדרונות המחלקה בוחרים לזמום שיר. אולי תלמד מהם, מה אתה אומר?" החולה, נעבעך, נפגע מן השאלה.

מן העבר הראשון היו אלה צווחות אימה שהרעידו לבבות וגרמו לנשיכות שפתיים מרחמים. איש חולה, שבור לב, שבור גוף, עתיד לוט בערפל ופני הרופאים מודאגים. ומעל לכול הכואב המייסר, הבלתי פוסק, הפועם. מי יוכל להבין לליבו של חולה הצווח בלב דואב. ניסו הרופאים להרגיעו בהבטחות סרק, ביקשו להסביר כי אין סיבה לדאגה, רצו להזיק לו מעט סמי הרגעה - אבל החולה נתון בסערה רגשית איזמה שמאיימת להתנפץ עד מהרה.

עד למנהל המחלקה הגיעו. הוא, ממושקף ומנוסה, הואיל בטובו לקום ממכון שבתו ולהביא דיבורי מזור שיתיישבו על לב החולה. בפסיעות מעודנות פסע אל החדר, מאחוריו פמליה של מתמחים נרגשים שרמזו במהירות את מסקנותיהם הרדודות מכל הגיג שבקע מפי המנהל. הדלת נפתחה בתנופה, הווילון הוסט בחופזה ועיני המנהל והחולה נפגשו. "שקט!" הרעים המנהל בקולו העמוק. החולה שכח לרגע מכאובי האישיים

למול גערתו המוחלטת של הפרופסור. תשתוק ותקשיב, סימן מנהל המחלקה בלי מילים. רק תקשיב. דומיה השתררה בחדר הקט, ובמקום זעקות כאב השתפכו את לוח החדר צלילים קסומים של שירת מלאכים טהורים... שבקעה מן החדר המרוחק, מעברה השני של המחלקה.

קול נעים, שכמו פרט על נימי הנשמה, צלילים מתוקים ככינור העוטפים את היקום כולו בהודיה אל אלוקי מרום. בלי מילים, רק צלילים. בלי כלי נגינה, רק קול שירה אחד ויחיד, ומיוחד. "אתה יודע מי שר שם?" שאל הפרופסור את החולה שהסחח דעתו לרגע מהכאב. "משמחים... מה כבר

דממה השתררה בחדר. רבינו הקדוש נאחו שרעפים, הילך במחשבתו בין עולמות של דעה וחכמת אלוקים, וניסה להסביר את עומק הרעיונות במילים פשוטות שיפלו גם על אוזניים ערלות. "האמת, הכואב בוער בי ממש כמו שאר השוכבים המסכנים כאן שלצדי. אולם, האם אבוזו על כך גניחה יקרה של יהודי?"

"לגניחה של יהודי יש כוח רב, הוא מסוגל לטלטל עולמות במחי אנחה אחת... האם אבוזו את הכוח האדיר הזה, הניתן לי כעת, ברגעים קשים של כאב מצמיית, לגניחה של עצב?"

"במקום גניחות צער, מנכר אני לצרף אנחה לאנחה, וליצור ממנו שיר ושבח לכבודו של מקום!"

בחדרת קודש ובהדרת כבוד בשם כל קהלא קדישא הדין נשגור ברכותינו ברכת מולא טבא וגדא יאה אל מול פני הקודש אבינו רועינו

הוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
 לרגל השמחה במעון הקודש באירוסין נכדו
 החתן המופלג בתו"ש הרב יהודה משה שליט"א
 בן לבנו מורינו הרה"צ ר' שמואל אליהו שליט"א
 חתן הרה"צ ר' אליהו שטרן שליט"א
 רב קהילת "אור המאיר" ברחובות

עב"ג נכדת כ"ק אדמו"ר משידלובצא שליט"א
 בת לבנו הרה"צ ר' שמעון שמואל קורנרייך שליט"א
 חתן הגה"צ רבי עקיבא אספר שליט"א
 אב"ד ערלי בני ברק

ויהא רעווא מן שמיא שרבינו שליט"א ירווה רוב חזת דקדושה מכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ושמשמחה זו יושפע שפע רב שמחות ברוחניות ובגשמיות לנו ולכל ישראל ושנוכה לביאת משיח צדקינו ומלכנו בראשנו אמן

עריכת השוה"ט
לכבוד
יומא דהילולא
דרבינו
בעל ה'דברי
ישראל' זי"ע

ביום שלישי
אור לי"ג כסלו
בבית המדרש
הגדול
תפילת מעריב
בשעה 8:30

המשך דיני שריית בגד במים והמסתערף

ד. גם באלו האופנים שהותר לשרות בגד במים [וכגון שהוא דרך לכלוך ואין בשריית הבגד משום כיבוס], אין לשרותו במים מרובים אם הוא בגד שמקפיד עליו (ביום חול) שלא יאה שרוי במים מרובים, מחשש שמא יבא לידי סחיטת הבגד², ולפיכך אם נשפך הרבה מים על השולחן לא יספוג המים במגבת וכיו"ב כיון שהדרך להקפיד על המגבת שלא יהיה בה ריבוי מים יובא לסחוט³.

ה. אבל במים מועטים מותר לשרותו, ולפיכך אם יש מים מועטים על השולחן מותר לספוג במגבת⁴.

ו. בגד שרוי במים מרובים שמקפיד עליו, כמו שאסרו חכמים לשרותו, כן אסרו לטלטלו שמא יבא לידי סחיטה⁵, וגם אסור לילך בשבת במקום שיוכל להחליק ולפול במים שמא ישירו בגדיו יובא לידי סחיטה⁶.

ז. וכמו כן אסור לפרוס בגד על פי חבית של מים לכסותה שמא יספג במים יובא לידי סחיטה⁷.

ח. אבל מי שלבוש בגדים ונפל לתוך מים ונשרו בגדיו במים או שירדו עליהם גשמים הרבה, אינו צריך לפרוש מיד, אלא יכול לילך בהם כל היום⁸, אבל לאחר שפשוטו מעליו אסור לטלטלו⁹.

ט. וכן התירו חכמים להסתפק במגבת לאחר רחיצה [המותרת בשבת¹⁰], הגם שיש ריבוי מים על גופו, ולא גורו חכמים בניגוב שלאחר רחיצה שמא יבא לסחוט¹¹, [ולכתחילה טוב להסתפק בדבר שאין מקפיד על מימיו¹²].

י. וכמו כן לא גזרו לטלטל אתה אותה מגבת שנסתפק בה אחר הרחיצה, והגם שהבגד שרוי במים מרובים התירו לו לטלטל ולתבא להביאו לביתו שוב אסור לטלטלו¹³.

יא. בגד שאין מקפיד על ריבוי המים שבו מותר לשרותו אפילו במים מרובים¹⁴.

יב. מותר לשרות בגד בשאר משקים שאינם מלבנין ואפילו אם הם מרובין כגון שכר ויין אדום¹⁵, ולפיכך מותר לנגב במגבת אפילו אם נשפך הרבה יין על השולחן, אבל אם היין לבן אסור¹⁶.

יג. כויד צר אין לנגבו אפילו בסמרטוט המועד לכן, ואפילו אם מנגב שאר משקים, שמא יבא לידי סחיטה תוך כדי ניגוב¹⁷.

1 כגון שהוא בדרך לכלוך וכמבואר לעיל הערה ז'.
2 כ"כ הרמ"א סי' ש"ב ס"ט.
3 ואם זה לצורך מצוה וכגון שהולך להקביל פני רבו ועובר בבגדיו בתוך הגנה לא נזרז על זה ומותר, תוס' שבת ק"א.
4 מ"ב שם ס"ק נ"א.
5 רמ"א סי' ש"ב ס"ט.
6 רמ"א סי' ש"א סמ"ו.
7 רמ"א סי' ש"א סמ"ו.
8 שו"ע הרב סי' ש"ב ס"א, אבל בשו"ע סי' ש"כ ס"ו כתב אסור לפרוס סודר על פי החבית וליתן על גביו הכלי שדולין בו שמא יבא לידי סחיטה, ומשמע דכל איסור הפריסה הוא דוקא אם נותן על גביו הכלי שדולין בו, אבל השו"ע הרב אסר גם אם אין נותנין עליו הכלי שדולין בו דחיישינן שמא יפול לתוך החבית עצמו ויספג במים, וכתב בשו"ע הרב שם דאם הוא חבית של יין אדום או שאר משקין שאין מלבנין מותר וכדלהלן הערה ט"ו.
9 עוד כתב השו"ע שם דאם הוא בגד העשוי לפרוס על החבית מותר שאינו חושש עליו לסחוט, וכדלהלן הערה ט"ו.
10 שו"ע סי' ש"א סמ"ה, ובשו"ע הרב סי' נ"ו.
11 ויש שנשרו בגדיו שאינו לבוש בהם במים אם אין לו בגדים אחרים יכול ללבושם, כ"כ הפמ"ג א"א ס"ק נ"ה, והביאו הרמ"ב ס"ק ק"ס, אלא דכתב דכל זה דוקא אם אין לו בגדים אחרים ללבוש, וע"ש בשו"ע ס"ק ר"ג.
12 שו"ע הרב סי' ט.
13 הרוחץ פניו ידיו ורגליו בחמין שהוחמו מערב שבת, או אפילו כל גופו בחמי טבריה, או בצונן, שו"ע הרב סי' ט.
14 התירו לו להסתפק במטפחת או בסדין וכיו"ב א"ע"ש שמקפיד על מימיהם לסחוטם בהם בחול לא חששו שמא ישכחו ויסחוטם בשבת לפי שזוהו דבר שאי אפשר לגזור עליו שכיון שכל הרוחץ מסתמנין אם אתה אסרו להסתפק אף אתה אסרו ברחיצה וזה דבר שאי אפשר וכו', ואף עכשיו בזמן הזה שאפשר לעמוד בלא רחיצה בשבת וא"כ אפשר למונעו מלהסתפק א"ע"ש אף איסור בדבר מאחר שלא נאסר מעולם במנין חממים, שו"ע הרב סי' ט, ומקור הדברים במג"א ס"ק נ"ח, והביאו גם במ"ב ס"ק ק"ע.
15 המ"א שם, וכ"ה בשו"ע הרב, והמ"ב ס"ק ק"ע.
16 גביא דברי המג"א, וכתב דהבגד הגורם א"א משמע דסתם אלונטית הוא דבר שאין מקפיד על מימיו, וכ"כ בשו"ע ס"ק ר"ד.
17 ובטעם הדבר כתב בשו"ע הרב סי' ו"ל ומותר לו ג"כ להביא המטפחת בידו מבית המרחץ לביתו אם יש שם עירוב ואין חוששים שמא ישכח ויסחוטו בהליכתו [האם נחוש לכן ונאסרו לו להביא הרי אנו אסורים להסתפק שאי אפשר להפקירו ולהניחו בבית המרחץ], ואסור לו למסור להבלן מפני שהבלנים חושדים על החסידה לסחוט בידים ע"כ, ומקור הדברים במג"א הנ"ל הערה ט"ו ע"ש.
18 מ"ב ס"ק ק"ע.

עניני התפילה במשנת ספר 'דברי ישראל' לך שמים, גם ארץ לך.

עבודה לשמה ובלי גאות

כבר עסקנו בעבר בענין, והזכרנו את הברכה המיוחדת של שושלת קוומיר - זוואלין - מודו"א, שמצד אחד אין עסקנו בנסתרות, בפרסום ובעסק גדול בעולמות ובספירות, ולעורר את החיוב לייחד יחודים בכל עת, וטעמו של דבר כדי שלא יהא להיות ח"ו מאלו שמחמתם מרובה ממעשיהם, ומצד שני אין להתעלם מן עבודת ה' בפנימיות, להיות כפי יכולתו עוסק בתורה לשמה, ולא יעשה המצוות לשם גאות ולא יעשה את מה שנצטוו בארצו בלבד ולבו בל עמו, שאז הרי יש לו מעשים לבד בלי חכמה.

מתאים לכל רוח ורוח

והדרך שאותה ראינו ושמענו אצל רבותינו, לקחת את הדברים העמוקים, ואת העבודה בפנימיות הנפש, ולהפשיט אותם ולתת להם משלים, וביאורים והסברים לפי ענין העוה"ז הגשמי, עד שתהיה העבודה באופן מרומם ונעלה, אך בלבוש פשוט ומובן לכל נפש. וכל אחד מוצא את מה שנספח נפשו, ורואה את מה שנצרך לו לפי דרגתו הוא, והמתבונן יראה איך שספר הק' דברי ישראל וכן שאר ספרי רבותינו, כתובים בשפה נעימה, ויד הכלל במשמשת בהם, ועובדי ה' מוצאים בהם דרגות גבוהות והשגות עמוקות, ושאר עמך בית ישראל שמחים ומתענגים לראות דבר תורה, המרגיע את ספוקות הדבר וזורע במחמה ותוקה לעתיד, והבקאים דברי תורה, גם הם מוצאים חלקם בספר בדבר תורה המתיישב בפסוק, ודבריו מכוונים לאמת.

תפילה מרוממת ומובנת לכל

ונבוא לענין התפילה ישנם העוסקים בתפילה בענינים גבוהים של ייחודים, אך זה שייך רק אלנשים בני מעלה עצומה, ומה יעשו האחרים מבני ישראל, ולעומת זה ישנם האומרים שעיקר התפילה הוא לבקש את צרכי מבורא עולם, אך באופן כזה נראה שמטרת התפילה היא לטובת האדם עצמו, וכבר אמרו חז"ל שהתפילה היא מן הדברים העומדים ברומם של עולם, ובני אדם מזוללים בהם, ולפיכך צריך למצוא את הדרך האמצעית, שהאדם יכול להבינו ולתופסו בשכלו, ולהכניסו בלבבו פנימה, ומצד שני תהיה הדרך מרוממת שמגביה את האדם טפה או טפחיים מעל הקרקע. וכמו שכתבנו.

הכל מיד, גם כשלא מבינים

בפרשת השבוע, ויצא, עה"פ 'ויקח יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה, ואנכי לא ידעתי'. ופירש שם באריכות קצת שענין 'אנכי לא ידעתי' הוא שאיני יודע מאין יבא עזרו, ויש ה' במקום הזה ענין שמכיר יודע שהשי"ת זן ומפרנס את הכל. והביא את המדרש שכאשר אליפז נטל מיעקב כל אשר לו היה יעקב דואג ואמר מאין יבא עזרי וזרו ואמר ח"ו לית אנא מובי' סברי מן בריי פ' ח"ו אין אני אבד תקותי מן בוראי, עזרי מעם ה'. וא"כ ראינו שעיקב אבינו היה סומך על הקב"ה אלא כאשר אין נראה שוב דרך אל לכתו. וזהו ה"ק. וכן הוא תמיד. כשאדם מתעורר משנית ותודימית הבלי עולם. ומזכיר את עצמו הלא יש אלקים בעולם היודע הכל ומפרנס לכל. אזי אף שאינו יודע שום מבורא לפרנסתו הש"י עוזר לו. וזהו שרמו ג"כ לדורות ע"כ.

לספר לצרות על הקב"ה

ולפ"ז נאמר שענין התפילה, אינו בדווקא להודיע בשמים מהם צרכי, ואין עיקר התפילה לפרט את הצרכיותיו, אלא כמו שאומר פיתגם ששמעתי לאחרונה. במקום לספר לקב"ה את גודל הצרות שלך עדיף לספר לצרות את גודלו של הקב"ה. ויש בזה ב'

שערים א. שיבין את גודלו וחסדיו של הקב"ה. ב. שישליך את יבחו על הקב"ה ויסמוך עליו, וזה עיקר הבקשה דהיינו א. ושע"י שמבקש שם אל לבו שהקב"ה יכול לעזור לו שהרי אל"כ למה הוא מבקש. וכן מבין שבלעדי השי"ת אינו יכול כלום ואין מי שיוכל לעזור לו. ב. שע"י שמבקש הרי הוא חוזר ומעודר את הקשר בינו ובין אביו שבשמים, כשמבקש ממנו בלא סיבה ובלא טעם ורק מחמת אהבת אב לבנו. ואח"כ ממילא נמשך שיתמלא מבוקשו, וכמ"ש שם בדברי ישראל וז"ל והיינו השלך על ה' יבך. ובכן כשהולך אח"כ לפרנסה ע"ש שאינו יודע שום מבורא, והוא יכלכלך כנ"ל. ע"כ.

רק לסמוך על ה'

וזהו ענין התפילה, שהרי בתפילה צריך לראות את עצמו כעומד לפני המלך. ואי"צ דווקא להתעקש כמו שכתב בשו"ע שהיו עושים חסידים הראשונים, להתבודד ולכיוון עד שהגיעו להתפשטות הגשמיות, אלא זה ניח לאלו השייכים לזה, אך מנגד לא יראה את עצמו שהוא העיקר שהרי הוא צריך לפרנסה וישועה, אלא העיקר הוא שזוכה להיות סמוך על הקב"ה כגמולו עלי אמו, ויעורר ויחזק את הענין הזה וישליך עליו יבחו, ולבסוף יהיה נושע.

תפילה לעני בשפלות רוח

ובקטע שאחריו ג"כ כתב רבינו על הענין הזה, שעיקר התפילה לעמוד לפני ריבון עולם בענין שאינו יודע כלום אלא עומד לפני ריבון הש"ת. אלא ששם כתב כן לענין העונה שע"י שיועד שאינו יודע הרי הוא דכא ושלפ רוח. והרי הקב"ה אינו יכול לדור עם על גאווה ביחד אלא עם עניים ושפלי רוח. ופירש זה על הפסוק ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אזי זה כ"א בת אלקים וזה שער השמים. ופירש"י מקום תפלה לעלות השמימה ע"כ. וכתב ע"ז בדרך רמו. אם יש ה' והיכן הוא המקום הזה, כאשר ואנכי לא ידעתי, היינו שיועד בעצמו שאינו יודע, אבל ויירא ויאמר פ' מי שהוא ירא שמים אבל הוא יודע מזה ואומר על עצמו מה נורא המקום הזה. אז אין זה פ' אינו כלום, וע"ז כתב רש"י שזוהו מקום התפלה לעלות התפלה השמים, ר"ל תפילת האיש הזה כאמור שהיא בחינת תפלה לעני היא עולה השמימה ע"כ.

תפילה - לחזות לבבנו אליו

ובזה יובן ג"כ הענין שצריך להתפלל דווקא בבוקר מיד, קודם שיעסק בעסקיו, שהרי אצל התפלה היא רק בקשת צרכי, הנה כל אחד יעשה לעצמו חשבון, אם נצרך לו היום התפלה קודם לעסקיו, ומה שייך כ"כ להזהיר ע"ז שיהיה בתחלת היום, ואם אחר התפלה הרי הענין לעצמו שעדיין לא התפלל ולא יקבל מה שצריך, אבל לפי מה שנתבאר עיקר התפלה הוא שישם על לבו שהכל מאתו יתברך. ולזה צריך אזהרה גדולה שצריך מיד בבוקר לעורר עצמו לזה ורק אח"כ יצא לעסקיו.

וכן כתב רבינו בסוף פרשת ויחי עה"פ 'בנימין זאב יטרף בבוקר יאכל עד ולערב יחלל שלל'. עד היינו כמו לעד היינו תמיד שצדקת עומדת לעד. ושלל היינו הפרנסה. ועובדי השי"ת דרכם לעשות העיקר עיקר והטפל בידי וע"ז תורתם ועבודתם זה וזה מתקיים סתם וזהו בבוקר יאכל עד היינו הראשית בבוקר כשעומד משנתו ומתגבר כזאב לטרוף ולחטוף את המצוות וזהו בבוקר יאכל עד היינו ת"מ ואח"כ לעת ערב העסק הפרנסה כמ"ש ולערב יחלל שלל.

תפילה בראיו ללא פירוד

ובאופן זה יובן ג"כ מ"ש רבינו על הפסוק אל

בשבילי הזכרה

לכבוד ה'אלהי חבלי' ה'אליהו וברכה.

בעודנו עוסקים בעניין השכמת הבוקר, הייתי רוצה לציין תמיהה שיש לי הקשורה למלבושים, והיא, אשר בחורים רבים שואלים בניהם [או בליבם] לאמר, מהו הדגש אשר שמו במקלות החסידים על "חסידישע מלבושים", מה רע בלבוש רגיל כמו שאר העמים, בתוספת כיפה וציצית, ומדוע כשהיה את גזירת הלבוש בפולין נלחמו בה הצדיקים זיע"א כנגזירת שמד, הרי הממשלה דאז לא רצתה לאסור תורה ומצוות, רק לבושים, ומה כל כך חמור במלבוש יפה ומכובד כמו המשכילים דאז, ובכלל, וכי גוי שילבש מלבושי חסידים ייחפך להיות חסיד, העיקר זה תורה ומצוות ועבודה פנימית על פי יסודות החסידות ובוה צריך להשקיע, ומדוע עסקו צדיקים בדברים שנראים צדיים וזוטרים?

לישראל דן ניי"ו שלום וברכה.

אכן היטבת לשאול, ואף אני אשאל אותך עוד כנגד, כמנהג עובדי ה' הרואים בכל דבר ציון דרך לעבודתו יתברך, מה ראו בכל המוסדות הציבוריים כגון הצבא / המשטרה / עובדי בתי החולים / חברות האוטובוסים / המלצרים, ועוד ועוד להלביש את עובדיהם דוקא לתלבושת אחידה התפורה בהזמנה מראש שעולה הון רב, מה רע שכל חייל ילך בצבא עם אותה חולצה שהוא הולך בבית? תשובת הדבר היא, שחבר מראה על שייכות, כשאדם לובש בגד של הברכה מסויימת זה מתבטא אותו באותה חברה וגורם לו [אפי' בלי שלים לב] להתנהג לפיה.

כשאדם לובש זמן ממושך בגדי מפקד זה גורם לו לתחושת עליונות, לעומת זאת בגדי אסיר יגרמו לו לתחושת שפלות, וכן הלאה. חסידישע מלבושים הם סמל ודוגמא לחייל בצבא ד', לאדם שלא נתון לרשות עצמו ולא עושה את כל מה שליבו חפץ באותו רגע אלא רק את מה שד' רוצה, יהודי שנשאר עם אותם מלבושים שלבשו אבותיו מראה שהוא ממשיך ללכת באותה דרך שקיבלו אבותיו עוד מהר סיני, וכך זה גם משפיע עליו כפועל ממש, כמו שלצערנו רואים שמי שנחלש ברוחניות רח"ל אחד הדברים הראשונים שזה מתבטא אצלו זה בלבוש החיצוני, שהופך להיות יותר מודרני ורחובי ויותר כמו העולם החדשני, ולעומת זאת תמיד רואים שמי שהולך מכובד וצנוע כמו כן מלך אמיתי יותר "מאנני" אצלו הם "מכבדותא", הוא מתנהג שיהי רב דבור ויחבר רוחו ועדינים ושאילים יותר. לא לחינם שבחו חז"ל את דור יוצאי מצרים שלא שינו את לבושם. בזה מונח הכל. בזה מונח שעל אף שהם שקעו במ"ט שערי טומאה, בכל אופן זהותם היהודית עדיין נשארה כבני אברהם יצחק ויעקב.

בגד חסידי כיאות תמיד ירחיק אותך מהחברים הרעים שלבושים אחרת, ויחבר אותך לקבוצה הרצינית שאיתה בידך תתעלה ותתקדש בעז"ה לאורך ימים ושנים.

ועתה נמשיך בס"ד במהלך סדר היום של חסידישע בחור, לאחר לבישת המלבושים נציין הנהגה טובה נוספת הקשורה ל'נעל ונאסע' והיא, אשר דיבר בקדושת הרבי ר' זושא זיע"א כמובא ב'מנורת זהב' פרשת וישבו וז"ל בספר אגרא דפרקא שט"ב כתב וזה לשונו: קבלה זאת כבוד דודי זקני מהסבא קדישא מהרמ"ז זצוק"ל הא דאין ראשי לילך ד' אמות בלי נטילה בשחרית אמר הוא ז"ל דיש ליהרהר שלא להציג רגליו על הארץ בלא נטילה כי בהציג רגליו על הארץ בלא נטילה אזי חס ושלום כל היום הרע [שבנפש הבהמית] רודף אחריו להסיתו ואמר על זה רוב הפסוק [תהלים ל"ו] יתייבב על דרך כל רמז [ח"ו] רע לא ימאס, ע"כ. ועוד שז"ל ועוד יזהר מאוד בנטולת ידיו תיכף יקח המים חוץ לבית ולא יישן בעוד המים אצל המטה ובוה יתקדש, ע"כ. וכן מובא בשם מהר"ש מבעלזא זיע"א שלשפוך את הנעגל

>>> המשך בשבילי תפילה

נא אחי תרעו. שהסימן שהתפלה היתה רצויה המקובלת, שאם היה לו בירור או טענה על חבירו, שאחר התפילה אינו בפרוד איתו, וזה הרמז בו הוא לשון תפלה, אל נא, שזו איננה תפלה או אח"כ אחי תרעו, שעדיין עינו רעה עם חבירו, ע"כ. והדבר צריך ביאור מה הקשר בין הדברים, אך מתוך מה שאמרנו, שעצם התפילה היא שידוע שהכל בא מן הקב"ה ואין מי שיוכל למחות בעדו ואינו צריך לעזרת איש בשר ודם, ויתירה מכך שסומך עליו ובטוח בו. א"כ מחמת זה אין סיבה שתהיה מחלוקת ביניהם שהרי הכל מן הקב"ה ולא מן חבירו כלל, ואם בכ"ז הוא בפרוד ומחלוקת זה עצמו מוכיח שלא התפלל כראוי.

בשבילי הדברי ישראל

רבנו מרן ה'דברי ישראל' זי"ע לרגל יומא הדילולא י"ג כסלו

"הרב הצדיק, בוצינא קדישא, פרי עץ מעצי החיים ע"ה, פאר הדור, רבן של ישראל, הר"ר ישראל שליט"א ממאדזיטץ" - בתארים מופלגים אלו הגדיר הרה"ק מאוסטרובוצא זי"ע את ידיו רבה"ק מרן ה'דברי ישראל' זי"ע.¹⁹

רבה"ק בעל ה'דברי ישראל' נולד בק"ק ראטשוניו לאביו רבה"ק מזוואלין בשנת תר"ט. בהיותו כבן ז' שנים עבר אביו, רבה"ק מזוואלין, לאחר הסתלקות רבה"ק מקאזמיר, להתגורר בזוואלין.

בהגיע רבה"ק לפרק האיש מקדש, בגיל ארבע עשרה לערך, נשא את מרת דוברא ברינדל ע"ה, בת הרה"צ רבי חיים שאול פרידמאן זצ"ל מאו"רוב.²⁰

מספר שנים התגורר מרן ה'דברי ישראל' באו"רוב סמוך לשולחן חותנו, שדאג לכל יחסו לו מאומה ויכל לשבת על התורה ועל העבודה כאוות נפשו מתוך הרחבת הדעת.

תולדותיו

תולדותיו-בניו ממשיכי דרכו הלא הם: הרה"ק רבי חיים יחזקאל זי"ע מאו"רוב,²¹ הרה"צ רבי יעקב דוד מווארשא זצ"ל,²² הרה"ק רבי יצחק צבי זי"ע,²³ רבנו מרן ה'אמרי שאול' זי"ע ור' יחיאל אלטר ה"ד.²⁴ תנניו: הרה"צ רבי פינחס פינקלשטיין ה"ד רב אב"ד דק"ק פאלניץ,²⁵ הרה"צ רבי עמנואל גרשון ראבינוביץ זצ"ל רב ואב"ד דק"ק מודו"ץ-דעמבלין, הרה"ג ר' יעקב קאפעלושניק זצ"ל מחבר הספר 'אמת ליעקב', הרה"ג רבי אברהם לאנדנברג זצ"ל והרה"ג רבי דב בעריש הכהן זצ"ל.

לאחר לידת הרה"ק ר' חיים יחזקאל מאו"רוב, נדברו ביניהם מרן ה'דברי ישראל' וחותנו רבי חיים שאול פרידמאן בדבר השם אותו יתנו לילד, ונכנסו אל הקודש לרבה"ק מזוואלין כדת מה לעשות. השיב להם רבה"ק מזוואלין שיקראו לרן הנולד 'חיים יחזקאל'.

לרגע עמד המחוחן רבי חיים שאול כמשתומם ובחלישות הדעת, שמא ימיו ספורים לחילה, שכן אין נהוג לתת שם זהה לכנד בעת שסבו עדיין בחיים, אך רבה"ק מזוואלין הוסיף ואמר: "חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים"²⁶

כשבתו על כסא מלכותו

בשנת תרמ"ח, תקופה קצרה לאחר פטירת רבה"ק מזוואלין, הגיעה משלחת מגדולי החסידים מווארשא וממקומות נוספים, בראשות הרב החסיד הישיש ר' יצחק וואלף קעניגסבערג ז"ל,²⁷ להכתירו לאדמו"ר ולמנהיג על העדה.

לאחר דין ודברים נעתר מרן ה'דברי ישראל' לבקשתם והעתיק את משכנו לק"ק זוואלין למלא את מקום אביו, לצד אחיו הגדול הרה"ק רבי משה אהרן. במקביל החלו החסידים לתור אחר מקום מתאים בו יוכל הרבי לקבוע מקום למשכן קבע עבור חצר הקודש, על מנת שלא ישתמשו שני מלכים בכתר אחד.

בשנת תרנ"א, בפרשת בהעלותך, הופיעה משלחת מנכדי ק"ק מודו"ץ-דעמבלין בבקשה ממרן ה'דברי ישראל' שיאיל להתעתיק את חצר הק"ק ולכן נאמר רב ואב"ד בעירם. ואכן מרן ה'דברי ישראל' נענה להם לאחר בדיקה ודרישה, ומקום משכן החצר עבר לעיירה מודו"ץ-דעמבלין, בה שכן במשך כעשרים ושנים עד תרע"ג, ועל שמה נקראה חצר החסידות לדורותיה.

הרב הדומה למלך

זקני חסידים מתארים התקשרות עצומה לצד מורא ופחד, עד שהיו חסידים שקודם כניסתם אל הקודש לחדרו, טבלו מספר פעמים במקווה שוב ושוב בכבסם לאור הנר את כתמי עוונותיהם, בטרם יפגשו בעיני החודרות, שפילחו כליות ולב.²⁸ פעם אמר: "איך דערקן נישט קיין מענטש ביי אן עבירה ר"ל, נאר בייא א'מצווה דערקן איך דעם מהות פון דעם מענטש" (איני מכיר אדם כאשר הוא שרוי בעבירה ר"ל, אלא רק כאשר הנהו במצווה, אזי מזהה אני את מהותו של האיש).²⁹

מנהגי ישראל

מסופר על חסיד ישיש אחד שנסע לאבותיו בישיבת של רבנו הק', ולאחר פטירת אביו הרה"ק מזוואלין היה עומד בספיקות והתאפק עוד מלנסוע אליו, אך כעבור זמן מה ושמעו יצא בכל הארץ לשם ולתהילה מגדלות תורתיו ועוצם קדושתו, אמר אותו חסיד אלכה נא ואראה. כאשר נכנס וקיבל שלום, הרהיב עוז בנפשו ושאל: "למה כאשר באתי אל אביכם, הנה תיכף הרגשתי אור הקדושה, וכאן טרם ארגיש?". השיב לו רבנו: "כתיב ויקח ויתן את העדות" (שמות מ'), ולכאורה די לומר ויתן את העדות, כפל למה ליי? אלא כפי הערך שבא ליקח, כך נותנים לו", ואמר בזה הלשון: "אזוי ווי מען קומט נעמען, אזוי גיב מען" (כפי שבאים לקבל כך נותנים). אחר זה סיפר אותו חסיד דברים אלו לחבריו ואמר, הרבי קלע אל המטרה ודבריו נכנסו לחדרי בטן, ומני אז הרבה לנסוע והיה דבוק אליו בכל לב.³⁰

חסיד אחד שנסע עוד לאביו, ואזי החל לנסוע רק כעבור שנים רבות, כשבא וכנס אליו לקבל שלום, אמר לו מרן ה'דברי ישראל': "הנה 'שקר' האותיות קרובים זה לזה, ו'אמת' האותיות רחוקים זה מזה - ראש, תוך סוף (עיין שבת קד). אלא יש מגיע אל האמת תיכף כמו האות א', ויש באמצע כמו האות מ', ויש כמו האות ת' בסוף".³¹

נעים זמירות ישראל

מיד בהעלותו על כסא הנהגה, חידש, שכלל ואף הגדיל מעמדו של עולם הנגינה, עד שעשאו לעטרה שפיארה את החסידות מכאן ואילך.

הניגון הפיח רוח חדשה בבתי החסידים, וגיבש צעירים וזקנים בכל התאספות מרעים. הזמרה הרווחה בחינוכות ובלהטת את ה'נסיעות' לרב, כאשר בכל דרכי נסיעותיהם - ברכבות ובכרכרות - נשמעה גינתם למרוחק. עם הניגון חימומו את הלבבות והכשירם לכלי לקבלת חסידות צרופה. דרכו זאת ש מרן ה'דברי ישראל' בלולה היתה חדשנות ותעוזה כאחת, שכן אם עד לימיו ידעו את הניגון רק ככלי נוסף דרכו אפשר להתקרב לקב"ה, הרי שמרן ה'דברי ישראל' הפכו לשופר מרכזי, דרכו ועל ידו קידש והבעיר את נקודת החסידות, שתפרוץ אף אל עבר מחוזות חדשים.

כנגד המנגן

לא זו אף זו, מרן ה'דברי ישראל' ראה בניגון לא רק מפתח לפתיחת הלב, אלא אף חזה והכיר בכוחו של הניגון את צפונות ליבותיהם של חסידיו. שכן הניגון, לא זו בלבד שמחמם הוא את הרגש, אלא אף משקף את נטיותיו ותאוות ליבו של המשורר.

פעם, כאשר נסע בכרכרה עם חתנו הרה"ג רבי יעקב קאפעלושניק ז"ל, פנה אליו לפתע ואמר: "היודע אתה, כאשר אני שומע ניגון מאיש, עד כמה הוא בר דעת אני יודע ברגע, ועד כמה יר"ש - אויך" (גם כן).³²

המשך בעמוד ד' <<<

המשך בשבילי 'הדברי ישראל' מעמוד ג'

אך שפתי מן ה'דברי ישראל' נראו מזוממות לעצמם... 'אזכרה אלוקים... אוי, אוי, אזכרה... בראותי כל עיר על תילה בניה... ועיר האלוקים מושפלת... ובכל זאת אנו ליה ועינינו ליה... ברגעים נוראים אלו, עת פרקי רגליו הפורדו זה מזה, השלים מן ה'דברי ישראל' את הניגון הקדוש 'אזכרה', ניגון עליו התבטא, 'אז דער ס"מ פארלייגט זיך אויף דעם ניגון' (שהס"מ מפריע-מיצר על הניגון).

וישובו ויהנו

בתרע"ה, לאחר טלטולי דרך, בדרכים ששנתשבו עקב מלחמת העולם הראשונה שפרצה במלוא עוזה, שב מן ה'דברי ישראל' לפולין שבע תלאות אך איתן ברוחו. בבואו לפולין נתוודע לראשונה שכל יהודיה של עיירת מגוריו מודו"ץ-דעמבלין גורשו משם על ידי השליטים הרוסים, בטענה שמא ירגלו לטובת האויב. לאחר התלבטויות רבות איווה לו את העיירה ראדום למושב לו. בעיירה זו גר כבר מזה זמן אחיו הרה"ק רבי יעקב מרדאום ז"ע, שם ניהל את עדת חסידיו, ומן ה'דברי ישראל' ראה את המקום כמתאים לשהות בו, ולו לזמן מה.

ויגעו ישראל

בתחילת חודש כסלו תרפ"א החל שוב מצבו הבריאותי להתדרדר עד כדי סכנת נפשות, ורופאי בית החולים פסקו שיש לכוות בדחיפות את רגלו השנייה, וכולי האי ואולי ניתן יהיה להצילו בכך.

הניתוח נקבע ליום י"א כסלו³⁷. לאחר הניתוח שכב מן ה'דברי ישראל' בעיניים עצומות, למחרת, פקח לפתע את עיניו, וביקש ושאל האם כל בנינו נכונים. משנענה בחיוב, ביקשם לחזור על הנוסח הניגון של אקדמות ותפילת טל, ולאחר מכן אף על הנוסח של הימים הנוראים שכה נתקדש בעיני רבוה"ק ז"ע. כשסיימו, עצם שוב את עיניו. ביום ד', י"ג כסלו תרפ"א, עלתה נשמת רבנו הקדוש נעים זמירות ישראל מן ה'דברי ישראל' ז"ע בסערה השמימית, ומנוחתו כבוד בגענשער בית החיים בווארשא.

(מתוך ספר משכמו ומעלה)

עונת השבת מתקרבת, חסידים מתאספים, ומקורביו מנסים להשפיע עליו שלא לערוך 'שולחן' עקב מחלתו, והם מעלים חרס בידם. בניו, תלמידי החכמים ובעלי בתים, עומדים ומתחננים על נפשו ועל בריאותו, אך הוא החליט ומי ישיבנו. לא הועילו הפצרות בניו ובכיותם. הוא ניהל את ה'שולחן' ואף הכין ניגון חדש ל'אסדר לסעודתא'. הסתכלתי אז, בשעת מצבו הרציני, בפני הרבי, וראיתי את כוחה של נגינה, שבידה להסיח את הפחד מהסכנה המרחפת על האדם...

בערלין

לבית החולים בבערלין הגיע מן ה'דברי ישראל' מספר ימים לפני ראש השנה, וזמן הניתוח נקבע לערב ראש השנה. אך רבנו לא שינה ממנהגיו בקודש.

חתנו, הרה"ג רבי יעקב קאפלעושיניק ז"ל, תיאר רגעים רוויי הוד מעבודתו, ועבודת כהן גדול לפני ולפנים:

"פעם אחת בערלין, בעת מחלתו הכבדה על הרגל, בערה"ב בבוקר, היינו אצלו הבנים וגם איזה חסידים מאנ"ש שבאו במכוון על ר"ה לבקר, ובעת שעשו התרת נדרים בער"ה כמנהגו, ובאמצע התחיל מאד להתאנח ולבכות בכיות עמוקות אשר נתעוררו אנתו השומעים עד לשערות. ואחרי סימוני התרת נדרים ציוה לחלק משקה, אז אמר: הבכ"ה היא בכ"ה של שמחה, לא ח"ו של עצבות. זה סוד תקיעות שופר, בכ"ה של שמחה"³⁶.

על שולחן מנתחים

לקול שוועת רכבות אלפי ישראל הוכנס מן ה'דברי ישראל' לחדר הניתוחים באחד מן הימים האחרונים של שנת תרע"ג. חיור, כאוב וחלוש היה רבן ואוהבו של ישראל באותה העת, אך למרות זאת נראה היה שמחשבותיו משוטטות בעולמות אחרים... בתיה היפים של בערלין צדו את עיניו, וליבו הטהור נשבר בקרבו בהיזכרו על כי 'עיר' האלוקים מושפלת עד שאלו תחתיה'. הרופאים עסקו במלאכתם, מלאכת החול, ושילחו את ידם לקחת את המאכלת לקראת כריתת רגלו הק'.

חלק מן הרופאים יעצוהו לנסוע בדחיפות לאחד מבתי החולים המפורסמים שבערלין, אפשר ואולי יוכלו הרופאים דשם להצילו. אך רבים מן הרופאים טענו שנסיעה כזו על טלטוליה מסוכנת היא עבורו ביותר, ויתכן שאף לא יעמוד בתלאות הנדודים, חלילה.

החסידים ובני המשפחה נטו לומר ששב ואל תעשה עדיף, שכן מראה גופו החלש הרתיעם ביותר. אך מן ה'דברי ישראל' שמעו את התדיינותם, קראם והביע את דעתו הנחרצת שעליו לנסוע לבערלין. באותו לילה התכנסו עשרה אדמו"רים, ששמעו בהיות הרופאים הגיע לאוניהם, ובאו לטכס עצה ואף הסכימו עם דבר נסיעתו לבערלין. ואז קם לפתע הרה"ק רבי מנחם מאמישינוב ז"ע, ואמר בהתרגשות: "מאדו יצער רבי! בזכות דיינת תפילות און ניגונים, וואס טויזנטער אידען האבן צוליב דעם תשובה גיטוען, דער אייבישטער וועט אייך שיקען א'רפואה שלימה" (הרבי ממודו"ץ, בזכות תפילותיך וניגוניך, שהשיבו בתשובה אלפי יהודים, הקב"ה ישלח לך רפואה שלימה)³⁴.

ייסורים של אהבה

בימים אלו, בעמק הבקא, נתבלטה ונזדקרה ביתר שאת דמותו הענקית של רבנו. הנמק הלך והתפשט, חומנו טיפס אף הוא ועלה ללא רחס, מכאובים קשים המכלים את הגוף תכפוהו, וכוחו הלך ונחלש. אך מן ה'דברי ישראל', לא זו בלבד שלא שינה במאומה מעבודת קודשו, אלא אף ענתה השמחה שאפפה אותו מעודו, עיטרה את צורתו גם בימים אלו כאשר חייו תלויים לו מנגד. פניו קרנו בהוד של קדושה, והשמחה היתה מנת חלקו, כימים בתקנם בישוב על כסא ממלכתו בביתו.

הסופר הר"ר לייבל ביין ז"ל³⁵, שהיה נוכח בשבת טרם נסיעתו לבערלין, הביט נפעם במראה זה שנראה לקוה מעולם אחר: **"נודמן לי פעם להיות נוכח בשעת צרה אצל הרבי ממודו"ץ, כאשר פתאום חלה ברגלו והביאוהו לווארשא, והתאכסן בבית מחותנו פאסטאג (רחוב ניזקה 39).**

פעם אף התבטא באומרו: "מי שהוא מבין בנגינה, יוכל לדעת ולהשיג סודות בתורה, אשר זולת היודע נגן, איננו יודע"³³.

עטרה לראשם

בימי הפך ה'ניגון' לסמן ההיכר של החסידים. בכל מקום בו התגורר כינסו של חסיד מודו"ץ, ניתן היה לראותם יושבים מכוסים בבתי החסידים ומדייקים בכל תג וקוץ של ניגון אותו הביאו מרבים.

לניגון יש אם למקרא ולמסורת, הלא כלי שרת הוא עם נשמה וחיות, ואין לפגום חלילה אף לא בפגם הקל שבקלים, שכן הפגם פוסל בקודש. חסיד שאינו יודע לשיר לכוותו וכלשונו, אחת דינו להתקשר לניגון וליוצרו בהאזנה בלבד.

פרשת הניחוח

בשנת תרע"ג חש לפתע מן ה'דברי ישראל' מחושים עזים ברגלו, ומצבו הבריאותי החל להתדרדר במהירות. החסידים מיהרו להבהילו לבית החולים המרכזי בווארשא, שם לאחר בדיקות מעמיקות גילו הרופאים נמק חמור שהחל להתפתח ברגלו בעודו מתפשט במהירות וכובש חלקים נוספים. בתחילה ניסו הרופאים לטכס עצה ומזור לרפואתו, אך לאחר ימים מועטים פרכו ידיהם בביאוש, באמרם, שלדעתם לא יהיה מנוס מלכרות את רגלו החולה בטרם יתפשט הנמק יותר.

שהשמחה במעונם

- הרה"ח שמואל יעקב קרימלובסקי הי"ד בתו עלית
- הרה"ח יהודה חיים ויגר הי"ד טורעין עלית
- הרה"ח יחיאל סמט הי"ד בעת זאב
- להולדת הבנים/ות**
- החתן יהושע ברוסילובסקי הי"ד פתח תקוה
- לאירוסיו**
- הגה"ח אליהו קרימלובסקי שליט"א אשדוד
ראש ישיבתו נחלת אברהם באשדוד
- הגה"ח יעקב אריה שכטר שליט"א בני ברק
מלש בישיבתו נחלת אברהם באשדוד
- לנישואי הבנים**
- הרה"ח צבי ברוסילובסקי שליט"א פתח תקוה
- לאירוסיו הבן**
- הרה"ח שאול ויסמן שליט"א בני ברק
- הרה"ח אליעזר ויגר שליט"א חובות
- הרה"ח חיים שמוחה קרימלובסקי שליט"א פתח תקוה
- הרה"ח אהרן סמט שליט"א ירושלים
- הרה"ח יוסף זונדל רוזנטל שליט"א פתח תקוה
- להולדת הנכדים/ות**
- הרה"ח אברהם בקנרוט שליט"א בני ברק
- לנישואי הנכד**
- הרה"ח ישראל יצחק גולדנברג שליט"א בני ברק
- לאירוסיו הנכד**
- הרה"ח דוד משה קרימלובסקי שליט"א בני ברק
- להולדת הבנים**

- בטעות יסודה, משום שרבי חיים שאול פרידמאן נפטר בשנת תרמ"ה, כשנתיים לפני לידת מן ה'אמרי שאול', וודאי שרבה"ק מזוואלין לא יכול היה לברכו באריכות ימים באותה העת, מה גם שממשמעות המילים "חיים שאול במו", משתמע שכביכול שאל ממנו את השם 'חיים'.
- 27 רבי יצחק וואלף קעניגסבערג, מגדולי יושבי ביהמ"ד דרבו"ק מזוואלין, אביו של הנביא המפורסם - ר' אליעזר משמש-קעניגסבערג - שזכה לצקת מים על ידי רבוה"ק מן ה'דברי ישראל' ומן ה'אמרי שאול' ז"ע.
- 28 הרה"ח ר' יצחק אליעזר פישביין הי"ד ועוד זקני חסידים, ובספר הק' יד המאי'.
- 29 ספה"ק 'אמת ליעקב', עמוד קכ"ח.
- 30 קונטרס 'תפארת ישראל', תשרי תש"ד.
- 31 קונטרס 'תפארת ישראל', כסלו תש"ב.
- 32 ספה"ק 'אמת ליעקב', עמוד קכ"ז.
- 33 עיין עוד בעניניו זה בספר 'אמת ליעקב', שם.
- 34 ספר 'נגינה וחסידות' ועוד מסופרי התקופה.
- 35 הרב בספר 'נגינה וחסידות'.
- 36 ספה"ק 'אמת ליעקב'.
- 37 פרט זה אינו נהיר דיו, ואין ברור האם אכן כרתו את הרגל השנייה.

- 19 מתוך הסכתו לספה"ק 'דברי ישראל'.
- 20 הרה"ח רבי חיים שאול פרידמאן ז"ל חסה עוד בצל ק' של רבה"ק מקאמיר ז"ע שחיבבו ביותר ואף מיהרו לשמש כבעל תפילה בימים הנוראים, תפקיד אותו נשא עוד שנים רבות אצל רבה"ק מזוואלין ז"ע עד לפטירתו בשנת תרמ"ה.
- רבי חיים שאול ז"ל לא גרס כדוגמת רוב החזנים ובעלי התפילות, להתכונן כמה שבועות לפני הימים הנוראים, ופעם אף התבטא ואמר: 'חזן העובר לפני התיבה, לא צריך להיות בתפילתו כ'רוקד על החבל באוויר' אלא רק להכין את הלב, ואז ממילא התפילה והזמרה יעלו יפה'.
- 21 הרה"ח ר' חיים יחזקאל ז"ע כיהן כאדמו"ר באזורוב ונודע כצדיק ופועל ישועות. נפטר ביום ג' אב, תרצ"ח.
- 22 הרה"ח ר' יעקב דוד זצ"ל היה ת"ח עצום, נולד בשנת תרל"ח, בהגיעו לגיל ט"ו נשא לבת הגביר והחסיד המפורסם רבי חיים שלמה פאסטאג ז"ל. ברבות הימים כיהן כחבר ועד הקהילה היהודית דק"ק ווארשא. ביתו פתוח היה לרווחה, את קשריו המסופעים ניצל רבות לטובת יהודי ווארשא בכלל ולטובת חסידיו מודו"ץ בפרט.
- 23 הרה"ח ר' יצחק צבי ז"ע כיהן לימים כאדמו"ר

תודותינו וברכותינו נתונות לאלו שגדבו הוצאת הגליון

<p>נדבת הרה"ח יהודה חיים ויגר הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו המזל"ט</p> <p>יה"ר שיזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט וירונו רוב נחת מכל יצ"ח</p>	<p>לע"נ הרה"ח חיים יוסף ב"ר בנימין ז"ל אלטמן</p> <p>נלב"ע י"א כסלו תש"פ</p> <p>הנוצח ע"י בנו הרה"ח יצחק הי"ו נ"י.</p>	<p>לע"נ מרת מרים בילא ב"ר יעקב ע"ה ויצאה נדלר</p> <p>נלב"ע י"ג כסלו תשע"ח</p> <p>הנוצח ע"י בנה הרה"ח נתן הי"ו</p>
<p>נתרם ע"י הרב אליקים קורלנסקי שליט"א לכבוד ידידי מורינו הרה"ח ר' שמואל אלי' טאוב שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו הבה"ח המופלג בתו"ש הרב יהודה משה שליט"א בשעט"מ</p> <p>לע"נ הגה"ח רבי מרדכי ב"ר אורי ז"ל שקנרוט נלב"ע כ"ו אב תשפ"ב הנוצח ע"י בני שיחור</p>	<p>נדבת הרה"ח אברהם בקנרוט הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדו אורי רוזן הי"ו בוגר ישיבת תפארת ישראל - מודו"ץ</p> <p>החתונה ביום שלישי ליל י"ג כסלו באולם ארמונות הגפן ביתר עילית.</p> <p>לע"נ הרה"ח שלום בן ששון ז"ל שירזי נלב"ע ט' סיון תשפ"ב הנוצח ע"י בנו הרה"ח יעקב הי"ו</p>	